

Borgingsdocument: De Vreedzame School (DVS)

Uitgangspunten: Doelen/visie/why

De visie van het Pompeblêd

Onze school, Ibs 't Pompeblêd, staat open voor alle levensbeschouwelijke overtuigingen, culturen en we hebben respect voor verschillen.

We staan voor veiligheid, liefde, zorg en aandacht.

We willen voorzien in de verschillende leerstijlen, talenten en behoeften van de leerlingen, zodat ieder leerling passend onderwijs krijgt. Samen met ouders en de leerling houden we hierbij rekening met verschillen in aanleg, interesses en mogelijkheden van uw kind.

Het denken en leren van de leerlingen stimuleren we door samen oplossingsgericht en spelend te leren. We willen eruit halen wat erin zit en een goede basis leggen op de vakgebieden lezen, rekenen en taal.

We willen de leerlingen laten opgroeien tot trotse, zelfstandige, talentvolle, innovatieve en blijde leerlingen die vol zelfvertrouwen de toekomst tegemoet gaan en iets toe kunnen voegen aan de maatschappij.

De Vreedzame School als preventiekader

De Vreedzame School is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het programma helpt onze school een gemeenschap te vormen waarin we leerlingen actief inzetten op hun verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving, voor de schoolgemeenschap en de samenleving.

Met De Vreedzame School besteden we aandacht aan basale sociale-emotionele en burgerschapscompetenties die wenselijk zijn in een democratische samenleving en streven we naar de volgende doelen:

- Op een democratische manier gezamenlijk besluiten kunnen nemen
- Conflicten constructief kunnen oplossen
- Zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen ten aanzien van de gemeenschap
- Openstaan voor verschillen tussen mensen

Wij willen kinderen op onze school zich niet alleen optimaal laten ontwikkelen in vakken als taal en rekenen, maar wij willen ook een bijdrage leveren aan de sociale en maatschappelijke vorming van leerlingen. De ontwikkeling van burgers die een bijdrage aan de samenleving kunnen en willen leveren.

Onze school dient ook een school te zijn waar álle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen dan kunnen ze leren. We doen veel om sociale veiligheid te bevorderen en om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen. Hieronder werken we deze preventieve maatregelen nader uit.

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een nieuwe vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet! Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich meebrengt, daarvan zijn kinderen zich, zeker op de basisschool, nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen leren om te gaan met sociale media, en dat we kinderen opvoeden tot *digitaal* burger.

Aanpak pesten:

Pesten

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- een negatieve intentie
- herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen
- verschil in macht tussen pester en gepeste

We maken onderscheid tussen pesten en *plagen*. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een *conflict*. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontstaat een conflict in een *ruzie*, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan. Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelijkbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

Pesten wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wij bieden op onze school een sterk tegenwicht: de klas en school moet een positieve sociale gemeenschap te zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap, en dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft. Wij willen een school zijn waarin zorg voor elkaar en verbinding met elkaar centraal staat. Een met een 'inclusief' groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt grijpen we snel in. Zie hieronder.

Aanpak van pesten en sociale onveiligheid

Als er zich dus toch pestincidenten of langdurig ongewenst gedrag voordoen, gaan we altijd eerst na of het programma van De Vreedzame School (nog) goed wordt uitgevoerd in de betreffende groep. Als dit niet het geval is, wordt hier eerst aandacht aan besteed. Vervolgens is er soms meer nodig. Het gaat hierbij om vroegtijdig ingrijpen bij plagen tot uiteindelijk (als alle andere middelen zijn uitgeput) schorsen of verwijderen van leerlingen. In het protocol 'Zo gaan we met elkaar om' wordt beschreven welke stappen worden ondernomen bij ongewenst gedrag. Daarnaast werken we met de Oplossingsgerichte Pest Aanpak (OPA)

De OPA-aanpak bestaat uit een aantal achtereenvolgende gesprekken tussen een leerkracht (of IB-er) en leerlingen. Eerst met de gepeste leerling alleen. Vervolgens met samengestelde groep leerlingen (inclusief pester/pesters). Deze groep wordt samengesteld in overleg met de gepeste leerling. Dit is de groep die voor verandering en steun gaat zorgen. Belangrijke elementen van de aanpak zijn: geen schuld, verwijten of straf, we moedigen empathie aan, we maken iedereen verantwoordelijk, het is positief en oplossingsgericht, en de pester krijgt de kans zijn of haar gedrag te veranderen.

In deze aanpak worden meestal de volgende stappen onderscheiden:

1. Gesprek met het gepeste kind. De leerkracht (of een ander teamlid van de school) praat met het gepeste kind over de situatie, vraagt of hij of zij hulp wil, en stelt met hem of haar de steungroep samen. Dit is een gemengde groep van zijn zo'n 5 tot 8 medeleerlingen, waaronder leerlingen die de gepeste noemt als mogelijke helpers, maar ook de pester en meelopers of buitenstaanders; liefst ook een verdeling van jongens en meisjes.
2. Gesprek met de steungroep. Hierbij is het gepeste kind niet aanwezig. In dit gesprek wordt de steungroep uitgenodigd om de gepeste medeleerling te gaan helpen. Ze worden uitgenodigd om met ideeën en voorstellen te komen. Dit alles met als doel dat het pesten moet stoppen.
3. Tweede gesprek met de gepeste. Na ongeveer een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste.
4. Tweede gesprek met de steungroep. Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de steungroep, waarin ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij of zij heeft gedaan.

Soms moet deze cyclus nog een of meerdere keren herhaald worden om ervoor te zorgen dat het gedrag en pesten blijvend stopt.

Digitaal pesten

Vanaf het moment dat mobieltjes een rol gaan spelen in de groep gaat de groepsleerkracht met de groep in gesprek over de manier waarop ze hiermee om kunnen gaan. Problemen op dit gebied worden direct gebruikt als een gelegenheid om afspraken te maken over het gebruik van sociale media, bijvoorbeeld de groepsapp. Dit wordt gedaan middels een gesprek met de groep of groepsvergadering. Wanneer nodig worden ouders gebeld of wordt er een bericht gedeeld via Social Schools.

Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. We stimuleren leerlingen zelf om incidenten direct te melden bij hun ouders en/of de leerkracht. Wanneer we signalen krijgen van online pesten nemen we contact op met ouders en bespreken we met ouders om het online gedrag van hun kind goed in de gaten te houden. Op school nemen we de tijd om hierover met de leerling(en) te praten. Afhankelijk van wat de betrokken leerling hierin

aangeeft en afhankelijk van onze inschatting of dit in de groep of met ouders thuis besproken kan/moet worden, maken we dit bespreekbaar in de groep en delen we een bericht met alle ouders via Social Schools. Alleen als de betrokken leerling(en) (eventueel in overleg met zijn of haar ouders) dit zelf wil. In het kader van De Vreedzame school besteden we vanaf groep 5 geregeld aandacht aan online communiceren, zo doen we bijvoorbeeld elk jaar mee aan de week van de Mediawijsheid.

Toetsing/registratie:

We gaan structureel na of de doelen van De Vreedzame School wel gehaald worden. We nemen jaarlijks de wettelijk verplichte veiligheidsmonitor af, een instrument dat inzicht geeft in de *beleving* van de sociale veiligheid van de leerlingen, in de *feitelijke aantasting* van de sociale veiligheid en het *welbevinden* van de leerlingen. Wij gebruiken daarvoor:

- Vensters (Veiligheidsmonitor)
- SCOL (Sociale Competentie ObservatieLijst).
De SCOL wordt 2 keer per jaar ingevuld door de groepsleerkrachten van groep 1 t/m 8 en door de leerlingen van groep 6 t/m 8 (de LeerlingSCOL).
- Veiligheidsthermometer van De Vreedzame School
De veiligheidsthermometer wordt 2x per jaar bij alle groepen afgenomen, we gebruiken hiervoor nog het instrument van de lesmappen van de Vreedzame School van 2010. De bestanden zijn te vinden bij (Zorg > Sociale Veiligheid).

Na afname van de SCOL en de veiligheidsthermometer volgt er een groepsbespreking over deze resultaten en wordt gekeken welke interventies nodig zijn. De resultaten, analyse en het gevolg/de interventies van de SCOL staan beschreven in Parnassys (Groepsnotitie > SCOL). De analyse van de veiligheidsthermometer en het vervolg staat beschreven in teams (Zorg > Sociale veiligheid). De intern begeleider (Hinke Beets) plant de SCOL, de veiligheidsthermometer en de groepsbesprekingen. Deze planning staat beschreven in de zorgstructuur van onze school.

Uitvoering Methode en didactiek:

De werkgroep 'Gedrag' houdt de regie in de uitvoering van de methode. Zij stuurt het team aan door een jaarlijkse planning te maken en de kletskaarten volgens planning te delen met ouders via Social Schools. Daarnaast zijn er twee leerkrachten (Paula Bijwaard en Melissa van der Molen) uit de werkgroep die jaarlijks de mediatorentraining geven.

We willen dat alle leerlingen onderdeel zijn van de leefgemeenschap die de school en de klas vormen, dat hun aanwezigheid 'verschil maakt' en dat de klas of de school minder leuk zijn als hij of zij er niet bij is. Dit doen we onder andere door kinderen veel te laten samenwerken met verschillende leerlingen (met behulp van coöperatieve werkvormen), door samen omgangsafspraken te maken, samen te bedenken welke taken er in de klas zijn en die met elkaar verdelen, of door verschillende groepen met elkaar te laten (samen)werken (zoals de bovenbouw die voorleest aan de kleuters). In het begin van het schooljaar, in de gouden weken, besteden we veel aandacht aan de vorming van een positieve groep in alle klassen (met de lessen van blok 1 van De Vreedzame School). Na de kerstvakantie wordt ook extra aandacht besteed aan positieve groepsvorming, in het kader van de zilveren weken.

Van de leerkrachten wordt het volgende verwacht:

- Modelgedrag vertonen
- De afspraken/regels met gedragsinstructies (wat verwachten we) regelmatig benoemen en bespreken in de klas
- Leerlingen herinneren aan de afspraken/regels
- Leerlingen bevragen of aanspreken wanneer ze zich niet aan de afspreken/regels houden
- Positief gedrag benadrukken, opstokers geven.
- Toezicht houden op het plein/bij het voetbalveld.

Iedere week wordt er een les uit de map van De Vreedzame School gegeven. De aanpak van het programma zit door de hele dag verweven in de manier van lesgeven en met elkaar omgaan. Er wordt bij de lessen gebruik gemaakt van <https://www.vreedzame.school/domeinen>, waarin de lessen digitaal te vinden zijn (met allerlei ondersteunende filmpjes, werkbladen en documenten). Elke groep begint op maandag met de kring, waarin leerlingen vertellen over hun weekend of iets dergelijks. Hiermee willen we dat leerlingen en de leerkracht(en) elkaar beter leren kennen en iedere leerling gezien wordt in de klas. Er wordt elke maand een groepsvergadering georganiseerd vanaf groep 5. De leerlingen kunnen zelf onderwerpen inbrengen en mogen hun stem laten horen over bepaalde onderwerpen in de groep. De vergadering wordt in een kring uitgevoerd. In elke groep is de Vreedzame School zichtbaar door middel van een Vreedzame School muur of hoek. Hier hangt de poster van het thema en de themawoorden. Daarnaast zijn het logo van de Vreedzame School, de groepsafspraken, de taakverdeling en de petten van de Vreedzame School zichtbaar in elke groep.

In iedere groep zijn per schooljaar 6 blokken die gevolgd worden. Het thema van elk blok is voor elke groep ieder jaar gelijk, maar het niveau/de diepgang wordt steeds iets hoger/groter. De meeste blokken bestaan uit 6 lessen (6 weken). Sommige blokken hebben 4 of 5 lessen.

Blok 1: We horen bij elkaar

Blok 2: We lossen conflicten zelf op

Blok 3: We hebben oor voor elkaar

Blok 4: We hebben oog voor elkaar

Blok 5: We dragen allemaal een steentje bij

Blok 6: We zijn allemaal anders

In de bovenbouw wordt gewerkt met leerlingmediatoren. De leerlingen kunnen in het begin van het jaar solliciteren op de rol van mediator. Na stemming in de groepen worden de gekozen kinderen opgeleid tot mediator door Paula Bijwaard en Melissa van der Molen. Na afsluiting van de mediatorentraining (4x een bijeenkomst) wordt er jaarlijks een diploma-uitreiking gevierd, waarbij de ouders van de mediatoren aanwezig mogen zijn.

Daarnaast is er een leerlingenraad gevormd met leerlingen van groep 5 t/m 8. Aan het begin van het schooljaar kunnen leerlingen solliciteren op de leerlingenraad en wordt er democratisch een afgevraagde gekozen uit de groepen. De directrice (Judith Meeuwsen) en de kinderdirecteur hebben hier de regie in. Zij plannen en leiden de vergaderingen met de leerlingenraad. De leerlingenraad denkt mee over zaken die aangekaart worden vanuit de groepen, de leerlingen zelf of de leerkrachten. De kinderdirecteur en de leden in de leerlingenraad hebben een zitting van 2 jaar. De taken binnen de leerlingenraad worden gerouleerd, zoals een tijdbewaker of notulist. Tussen elke vakantie staat een vergadering gepland, dit staat beschreven in de jaarplanning.

Actiepunten 2021-2022:

Aan het begin van het schooljaar 2021-2022 is er een opfriscursus geweest om de methode nog beter te implementeren. Ook zijn de nieuwste mappen van De Vreedzame School aangeschaft.

Actiepunten 2022-2023:

Nieuwe leerkrachten kunnen zich opgeven voor een opfriscursus. Dit was dit jaar niet nodig.
De nieuw gebruikte mappen (per schooljaar 2021-2022) gaan we evalueren in maart 2023.

De werkgroep 'Gedrag' heeft een plan van aanpak gemaakt voor het komende jaar, actiepunten vanuit de werkgroep:

- Planning met het team delen.
- Nieuwe mediatoren opleiden en zorgen voor zichtbaarheid van de mediatoren in school.
- Borgingsdocument afmaken en bespreken/delen met het team.
- Nieuwe leden leerlingenraad en vergaderingen plannen (Judith)

Bijlagen:	Waar?
Leerlingenzorg	Parnassys
Borgingsdocument en actiepunten	Teams > Zorg > Bestanden > Borgingsdocumenten

Zorgstructuur	Teams > Zorg > Bestanden > Zorgstructuur
Veiligheidsmonitor en analyse	Teams > Zorg > Bestanden > Sociale Veiligheid
Overige documenten Vreedzame School (jaarplanning, kletskaarten etc.)	Teams > Werkgroepen > Bestanden > Vreedzame School & gedrag
SCOL	www.scol.rovictonline.nl
Analyse SCOL	Parnassys > Groepsnotitie > SCOL
Jaarplanning leerlingenraad	Teams > Algemeen > Leerlingenraad